

W drugiej części seminarium odbył się dwuczłonowy panel dyskusyjny. W roli moderatora, jednocześnie prelegenta w pierwszej części panelu, wystąpiła dr hab. Zofia Szarota. Inicjatorami tej części dyskusji były ponadto: dr Aleksandra Litawa, dr Rozalia Ligus oraz dr Joanna Wnęk-Gozdek. Inicjujące dyskusję głosy w drugiej części panelu należały do: dr Joanny Golonki-Legut i dr. Krzysztofa Pierścieniaka. Zaprezentowane przez uczestników panelu możliwości i sposoby rozumienia roli sztuki w edukacji człowieka dorosłego zainspirowały uczestników seminarium do wymiany spostrzeżeń, myśli i doświadczeń. Dotyczyły one szeroko pojętej i bogatej w swych formach twórczości człowieka dorosłego. Zwrócono również uwagę na rolę sztuki w procesie całościowego uczenia się człowieka.

Jesteśmy przekonani, że podjęta refleksja ubogaciła wszystkich uczestników tego ważnego spotkania i stała się punktem wyjścia do dalszych poszukiwań badawczych – poszukiwań odpowiedzi na najważniejsze pytania o naturę człowieczeństwa i miejsce sztuki w życiu człowieka.

Serdecznie dziękujemy prelegentom oraz wszystkim uczestnikom konferencji za aktywny udział w tym niezwykle inspirującym spotkaniu naukowym.

*Jerzy Semków
Henryka Radziejowska
Katarzyna Gabryś*

Międzynarodowa konferencja naukowa *New trends and research challenges in pedagogy and andragogy – NTRCPA1*”, Praga, 08.02.2018 r.

8 lutego 2018 r. w Uniwersytecie Karola w Pradze odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa *New trends and research challenges in pedagogy and andragogy – NTRCPA18* zorganizowana przez Wydział Pedagogiczny Uniwersytetu Karola w Pradze oraz Instytut Nauk o Wychowaniu Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Patronat naukowy nad konferencją objął Dziekan Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Karola w Pradze – prof. Michal Nedělka, Česká andragogická společnost oraz Akademické Towarzystwo Andragogiczne. Partnerami tego naukowego przedsięwzięcia byli: Katedra Andragogiki Uniwersytetu Macieja Bela w Bańskiej Bystrzycy (Słowacja),

Wydział Pedagogiczny Uniwersytetu w Bitoli (Macedonia), Zakład Andragogiki i Gerontologii Społecznej Uniwersytetu Łódzkiego oraz Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Warszawie.

Celem konferencji było zaprezentowanie aktualnych i najnowszych obszarów badawczych w naukach społecznych w obszarach: całościowego uczenia się, nauczania oraz procesów wychowawczych. Wśród aktywnych prelegentów znaleźli się przedstawiciele środowisk akademickich z Polski, Słowacji i Czech, w tym pracownicy naukowcy i doktoranci podejmującego nas Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Karola.

Konferencję otworzyli i powitali zebranych w języku czeskim i polskim jej gospodarze: dr hab. Jiří Prokop oraz dr Łukasz Tomczyk.

Część plenarną zainaugurował czeski andragog, prof. Jaroslav Veteška (Uniwersytet Karola w Pradze), który przedstawił zebrany zarys rozwoju andragogiki w Czechach po 1989 roku. W pierwszej części wystąpienia omówił bariery i aktualne problemy, a także szanse rozwojowe tej dyscypliny. W drugiej skupił się na kwestiach metodycznego przygotowania absolwentów tego kierunku do pracy z osobą dorosłą. Prezentację zakończyła dyskusja na temat rozwoju andragogiki w reprezentowanych ośrodkach akademickich.

Kolejne wystąpienie dr hab. Zofii Szaroty, prof. UP, poświęcone zostało aktywności społecznej i kulturalno-edukacyjnej osób w późnej dorosłości, pozornie wykluczonych z rynku edukacyjnego. Prof. Szarota odniosła się do założeń współczesnej gerontologii społecznej w ujęciu Duccio Demetrio i Marvinina Formosy. Skonfrontowała tezy krytycznej gerontologii edukacyjnej z aktywnością badanych seniorów. Ma ona postać nieformalną, obejmując aktywność fizyczną, społeczną, kulturalną i autoedukacyjną, w tym cyfrową, i zachodzi w najbliższym otoczeniu osób biorących udział w badaniach, przy wykorzystaniu zasobów własnych i co najwyżej lokalnych.

Tę część konferencji zakończyła dr hab. Katarzyna Potyrała, prof. UP, przedstawiając wyniki badań dotyczących wiedzy na temat zachowań zdrowotnych i reprezentacji tej wiedzy wśród studentów kierunków nauczycielskich Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Przedmiotem badań uczyniono wymiar kultury popularnej nazywany „kulturą natychmiastową” ze zjawiskiem jej wpływu na postawy uczniów wobec wiedzy naukowej. Wyniki badań przedstawiono w kontekście treści reklam, które są publikowane w mediach społecznościowych. Zaprezentowane wnioski z pewnością przyczynią się do zwiększenia efektywności procesu dydaktycznego dzięki możliwości dekonstrukcji wcześniejszej wiedzy.

Każde wystąpienie wywoływało ożywioną dyskusję wśród zebranych. Głos zabierali przedstawiciele polskich, słowackich i czeskich uczelni, dzie-

ki czemu zebrani mieli okazję do międzynarodowej konfrontacji myśli naukowej.

Druga część konferencji odbywała się w dwóch równoległych sesjach panelowych. W I sesji skupiającej pedagogów moderatorami byli: dr hab. Jiří Prokop, dr hab. Ludvík Eger i dr Arkadiusz Wąsiński.

Obrady otworzył dr hab. Jiří Prokop, który zmierzył się z pytaniem, czy edukacja w Czechach jest elitarna.

Wokół roli zawodowej nauczyciela i jej przeobrażeń pod wpływem m.in. nowych potrzeb uczniów koncentrowały się dwa kolejne wystąpienia osób z Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Dr Karolina Czerwiec przedstawiła wyniki badań dotyczących wiedzy nauczycieli na temat specyfiki badań pedagogicznych oraz ich przydatności w codziennej praktyce. O jakości życia nauczycieli w kontekście pełnionej roli zawodowej mówiła dr Olga Wyżga. Podkreśliła etapowość w przechodzeniu przez proces rozwoju zawodowego oraz zwróciła uwagę na wypalenie zawodowe, mające związek z jakością życia.

Na konieczność zmian w zakresie kształcenia studentów – przyszłych nauczycieli w zakresie współpracy z rodzicami uczniów zwróciła uwagę dr hab. Natalia Demeshkant, prof. UP. Programy nauczania wprawdzie zawierają różne elementy wiedzy na temat współpracy szkoły z rodziną dziecka, jednak wiedza ta jest niewystarczająca i studentom wciąż brakuje umiejętności społecznych, dzięki którym mogliby podejmować praktyczne działania w tym zakresie.

Kultura błędów i wynikające z niej kompetencje uczenia się na błędach w społeczeństwie nastawionym na sukces poruszyła w swoim wystąpieniu dr Agnieszka Domagała-Kręcioch (UP Kraków). Zwróciła uwagę na bariery pojawiające się w uczeniu się na błędach oraz odwołała się do wyników badań przeprowadzonych wśród młodych dorosłych i nauczycieli.

Dr Ewa Żmijewska (UP Kraków) podzieliła się refleksją na temat wybranych założeń i stanu faktycznego edukacji w, do i przez dialog międzykulturowy. Zaprezentowała autorski program zajęć „Kulturowe konteksty edukacji”, których głównymi celami są m.in.: wspieranie studenckich kompetencji kreowania i uczestniczenia w dialogu międzykulturowym, budowanie tożsamości (w różnych jej wymiarach) własnej i innych uczestników procesu edukacyjnego oraz praca w zespole zróżnicowanym kulturowo.

W tematykę osób niepełnosprawnych wprowadziła uczestników dr Katarzyna Wereszka (APS). Przygotowany przez nią raport z badań, zgodnych z teorią systemów ekologicznych, obejmował analizę sytuacji rodzin z dzieckiem z wadą słuchu. Celem podjętych badań była próba uchwycenia zależ-

ności między niepełnosprawnością dziecka a systemowym funkcjonowaniem rodziny.

Tematem rozważań dr Katarzyny Bieńkowskiej (APS) była gotowość szkolna dziecka z uszkodzonym narządem słuchu w opinii podmiotów zaangażowanych w jego edukację: rodziców, pracowników poradni psychologiczno-pedagogicznych. Autorka zwróciła uwagę na fakt zmiany podejścia do diagnozowania i kształcenia dzieci z wadą słuchu oraz odniosła się do opracowanych przez siebie narzędzi diagnostycznych.

Na konieczności wsparcia społecznego osób niepełnosprawnych i wynikach badań przeprowadzonych w klasach integracyjnych skoncentrowała się dr Małgorzata Rozenbajgier (UP Kraków). Omówiła rodzaje niepełnosprawności oraz zakres wsparcia udzielanego uczniom przez nauczycieli oraz pełnosprawnych rówieśników.

W zagadnienie dotyczące funkcjonowania osób niepełnosprawnych wpisywało się wystąpienie dr Anny Gutowskiej (Uniwersytet Łódzki). Przedstawiła ona wybrane fragmenty projektu dotyczącego mikroświatów osób dorosłych z niepełnosprawnością intelektualną.

Autokreacja w perspektywie wielowymiarowego rodzicielstwa adopcyjnego stała się przedmiotem wystąpienia dr Arkadiusza Wąsińskiego (UŁ). Zagadnienie to wiąże się z pogłębionym namysłem nad własną biografią i uczeniem się z własnej biografii podejmowanym w perspektywie aksjologicznej i egzystencjalnej.

Dr Martyna Pryszmont-Ciesielska i dr Joanna Golonka-Legut (Uniwersytet Wrocławski) podjęły z kolei problematykę badań biograficznych prowadzonych w obszarze badań andragogicznych, które mogą przyjmować, co najmniej trzy formy: podejście biograficzne, podejście auto/biograficzne i podejście autobiograficzne. Istotnym punktem wystąpienia było omówienie projektu badawczego dotyczącego mikroświatów macierzyństwa.

Wkładem do dyskusji nad procesem tworzenia, testowania i wdrażania innowacji w polskiej polityce społecznej na trzech poziomach: lokalnym, regionalnym i krajowym, było wystąpienie dr Michała Szyszki (WSP Warszawa). Odkreślenie tendencji w polityce społecznej oraz obalenie mitów na jej temat stało się istotną częścią wystąpienia.

W II sesji, andragogicznej, moderatorami byli: prof. Zofia Szarota i dr Marcin Muszyński. Prezentowane treści ogniskowały się wokół czterech bloków tematycznych: rozwoju andragogiki, nowoczesnej dydaktyki, znaczenia edukacji w życiu dorosłych dotkniętych różnymi trudnymi doświadczeniami oraz działalności badawczej.

Obrady otworzył prof. dr hab. Jan Maciejewski (Uniwersytet Warszawski), który omówił socjologiczne aspekty kształcenia ustawicznego grup dyspozycyjnych. Teoretycznymi ramami rozważań uczynił koncepcję trzech praktycznych wymiarów andragogiki kształtujących kapitał społeczny osób kontynuujących edukację.

Kwestię dostosowania procesu kształcenia do potrzeb współczesnych dorosłych kontynuował dr hab. Ludvík Eger (Uniwersytet West Bohemia). Wprowadził on uczestników konferencji w tematykę stosowania *blended learning* na studiach wyższych. Przedstawił zalety tego typu nauczania dla celów innowacyjnych nauczania i uczenia się na uniwersytetach, a także zaprezentował wyniki badań prowadzonych wśród studentów korzystających z tej formy kształcenia.

Dr Anna Marianowska i dr Ewa Dębska (UW) zaprezentowały kwestie dotyczące przygotowania nauczycieli do pracy z pokoleniem współczesnej młodzieży. Prelegentki przybliżyły sposoby funkcjonowania i zdobywania wiedzy przez pokolenie Y i przypomniały, że stosowanie nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT) stało się standardem, także na polu edukacji dorosłych. Nauczyciele powinni stosować mieszane uczenie się, które łączy tradycyjne metody z treścią i narzędziami Web 2.0. Zabieg ten podnosi atrakcyjność i skuteczność nauczania. Na koniec wszyscy uczestnicy sekcji otrzymali wykaz wybranych aplikacji dostępnych za pośrednictwem przeglądarki internetowej, służących wdrażaniu ICT w proces dydaktyczny.

Mgr Michaela Sládkayová i prof. Miroslav Krystoň (Uniwersytet Mateja Beli Bańska Bystrzyca) poruszyli zagadnienia dotyczące rozwoju edukacji obywatelskiej dorosłych w Czechach i na Słowacji. W krajach tych brakuje badań naukowych koncentrujących się na złożonej analizie programów nauczania edukacji obywatelskiej dorosłych. Poza kontekstem teoretycznym zaprezentowane zostały częściowe wyniki badań, które prowadzi Michaela Sládkayová.

Kolejne wystąpienie autorstwa mgr Michaeli Skúpy i dr hab. Ivana Pavlova z tego samego ośrodka akademickiego dotyczyło kompetencji andragoga. Zostały ukazane etyczne aspekty edukacji dorosłych w wymiarach: instytucjonalnym, osobistym i procesowym. Na koniec zaprezentowano podstawowe postulaty humanizacji edukacji dorosłych.

Próby ukazania implikacji myśli edukacyjnej Jana Ámosa Komenského i Bogdana Suchodolskiego dla współczesności podjęli się politolodzy, dr Kinga Alicja Kowalik i dr Marcin Kluzik (UP Kraków).

W tematykę osób doświadczonych krytycznym zdarzeniem wprowadziła zebranych prezentacja dr Emilii Mazurek (Uniwersytet Wrocławski), która dotyczyła potencjału narracji choroby przewlekłej w życiu człowieka. Na podstawie historii zawierających wspomnienia z okresu pojawienia się objawów choroby, poznawania diagnozy, przebiegu leczenia oraz powrotu do zdrowia, zostały ukazane różne strategie radzenia sobie z chorobą w biegu biografii. To bolesne doświadczenie może być traktowane przez jednostkę jako zasób, swoista zwrotnica, wstrząs czy ekstremalne doświadczenie. A samo konstruowanie narracji choroby umożliwi nazwanie doświadczanych emocji, nadawanie sensu cierpieniu oraz wytyczanie celów.

Z kolei wykład dr Milena Filipa (Uniwersytet Mateja Beli Bańska Bystrzyca) poświęcony był interwencji społeczno-andragogicznej u dorosłych uzależnionych od narkotyków. Prelegent omówił najczęstsze motywacje sięgania po narkotyki oraz profilaktyczną rolę edukacji dorosłych w eliminowaniu negatywnych skutków społecznych.

O wpływie amatorskiego uprawiania śpiewu chóralnego na wybrane sfery życia człowieka dorosłego mówiła dr Aleksandra Litawa (UP Kraków). Prelegentka skupiła uwagę na indywidualnych doświadczeniach chórzystów, obejmujących emocjonalną, edukacyjną i zawodową przestrzeń. Rozważania zostały zakończone postulatem, aby amatorska działalność artystyczna na powrót znalazła stałe miejsce w andragogicznym dyskursie naukowym.

Znaczenia edukacji w kontekście (euro)sieroctwa polskich seniorów stanowiło przedmiot rozważań dr Joanny Wnęk-Gozdek i dr hab. Jolanty Maćkiewicz (UP Kraków). Na podstawie przeprowadzonych badań ukazane zostały sposoby kontaktowania się z wnukami mieszkającymi poza granicami Polski. W przypadku badanych seniorów aktywność edukacyjna tak pozaformalna, jak i nieformalna, stanowiła kluczowe narzędzie w przełamywaniu barier językowych, geograficznych i kulturowych.

Dr Łukasz Tomczyk, mgr Barbora Vanek (Uniwersytet Mateja Beli Bański Bystrzyca) zaprezentowali wyniki badań ilościowych przeprowadzonych w Polsce, Słowacji i Estonii w ramach projektu ALBIE w grupie 300 młodych dorosłych (NEET's), którzy nie uczą się i nie pracują.

Kolejne wystąpienie, dr hab. Małgorzaty Rosalskiej (Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu), dotyczyło kwestii celów oraz możliwości prowadzenia badań edukacyjnych na potrzeby polityki edukacyjnej. Prezentowana problematyka została omówiona w dwóch aspektach: niektórych perspektywach postrzegania celów i obszarów badawczych oraz wybranych strategiach badawczych.

Obrady zakończył dr Marcin Muszyński (UŁ). Swoje wystąpienie poświęcił pozycji badacza w procesie badawczym. Powinien on być traktowany jako najważniejsze narzędzie poznania, które odkrywa rzeczywistość rozumowo i pozarozumowo.

Wieloaspektowe rozważania zagadnienia tak ważnego jak edukacja ustawiczna w życiu człowieka przyczyniły się do poszerzenia horyzontów naukowych uczestników. Zrodziły się nowe pytania badawcze i pomysły na współpracę międzynarodową. Sama konferencja spotkała się z dużym zainteresowaniem i jak wynika z wątków podejmowanych podczas dyskusji istnieje potrzeba organizowania podobnego typu spotkań.

Przy okazji konferencji odbyło się robocze spotkanie przedstawicieli dwóch andragogicznych stowarzyszeń: Česká andragogická společnost oraz Akademické Towarzystwo Andragogiczne. Konkluzją intensywnych rozmów było wyrażenie woli nawiązania współpracy badawczo-naukowej i zbudowania platformy stałej wymiany myśli z zakresu teorii i praktyki edukacji dorosłych.

Joanna Wnęk-Gozdek